

SR

SR

SR

EVROPSKA KOMISIJA

Brisel,
COM(2010) 715/4

**SAOPŠTENJE KOMISIJE EVROPSKOM PARLAMENTU,
EVROPSKOM SAVETU, EVROPSKOM SOCIO-EKONOMSKOM KOMITETU
I REGIONALNOM KOMITETU**

Strategija Evropske Unije za Dunavski region

{SEC(2010) 1489}

{SEC(2010) 1490}

{SEC(2010) 1491}

SADRŽAJ

1.	Uvod	3
2.	Izazovi i prilike	4
2.1.	Izazovi	4
2.2.	Prilike	5
3.	Odgovor: Akcioni plan	5
3.1.	Povezivanje Dunavskog regiona	6
3.2.	Zaštita životne sredine u dunavskom regionu	8
3.3.	Izgradnja prosperiteta u regionu Dunava	9
3.4.	Jačanje Dunavskog regiona	10
4.	Sprovođenje i upravljanje	11
5.	Veze sa politikom Evropske Unije	12
6.	Zaključak	13

**SAOPŠTENJE KOMISIJE EVROPSKOM PARLAMENTU,
EVROPSKOM SAVETU, EVROPSKOM SOCIO-EKONOMSKOM KOMITETU
I REGIONALNOM KOMITETU**

Strategija Evropske Unije za Dunavski region

1. UVOD

Dunavski region se dramatično promenio. U poslednje vreme dogodila su se dva talasa proširenja Evropske Unije, u 2004. i 2007. godini. "Najinternacionalniji" rečni sliv u svetu sada je većim delom prostor Evropske unije. Sada se otvaraju nove mogućnosti kad su u pitanju izazovi i potencijali ovog prostora, naročito kada su u pitanju naponi u prevazilaženju ekonomskih kriza na održiv način. Socio-ekonomski razvoj, konkurentnost, upravljanje životnom sredinom i efikasnost u korišćenju resursa sada se mogu poboljšati, a sigurnost i transport u regionu modernizovati. Dunav može otvoriti Evropsku Uniju prema njenim bliskim susedima, regionu Crnog Mora, Južnoj Kavkaziji i Centralnoj Aziji. Strategija Evropske Unije za razvoj Dunavskog regiona može doprineti ostvarenju ciljeva Evropske Unije, jačajući osnovnu politiku evropske inicijative, a naročito u kontekstu Evropske strategije do 2020. godine.

Dunavski region je funkcionalno povezan prostor definisan svojim slivom. Tela za saradnju, kao što su Dunavska komisija i Međunarodna komisija za zaštitu reke Dunav, bave se specifičnim pitanjima.

Strategija širi ovaj pristup kako bi se na integrisan način bavila prioritetima. Pre svega geografski, ali ne i isključivo, ona se bavi: Nemačkom (Baden-Virtemberg i Bavarska), Austrijom, Slovačkom Republikom, Češkom Republikom, Mađarskom, Slovenijom, Rumunijom i Bugarskom u okviru EU, kao i Hrvatskom, Srbijom, Bosnom i Hercegovinom, Crnom Gorom, Republikom Moldavijom i Ukrajinom (regije duž Dunava) izvan Evropske Unije. Strategija ostaje otvorena i za druge partnere u Regionu. Budući da se Dunav uliva u Crno more, Strategija bi trebalo da budu koherentna u odnosu na perspektivu Crnog mora. Sa preko sto miliona ljudi, a kao petina površine EU, ova oblast je od vitalnog značaja za Evropu.

U Regionu postoji potreba za povezivanjem ljudi, njihovih ideja i potreba. Saobraćajne veze moraju da budu modernizovane, a pristup Internetu i informatičkim komunikacijama poboljšani. Energija može da bude jeftiniji i sigurniji, zahvaljujući boljim vezama i alternativnim izvorima. Razvoj može da bude u ravnoteži sa zaštitom životne sredine, u okvirima pristupa održivog razvoja, a u skladu sa tekovinama pravnih propisa o zaštiti životne sredine koje su primenjive. Potreban je zajednički rad da bi se minimizirali rizici i katastrofe, kao što su poplava, suše i industrijske nezgode. Građeci se na perspektivama značajnih istraživanja i inovacija, Region može da se nađe na čelu Evropske Unije u pogledu trgovine i preduzetništva. Disparitet u obrazovanju i zapošljavanju može da se prevaziđe. Ovo može da bude bezbedno i sigurno područje, gde se sukobi, marginalizacija i kriminal tretiraju na odgovarajući način.

Do 2020. godine svi građani Regiona trebalo bi da imaju bolje izgleda za visoko obrazovanje, zaposlenje i prosperitet u svojim domovinama. Strategija bi trebalo da učini Region pravim regionom 21. veka, sigurnim i pouzdanim, i jednim od najatraktivnijih u Evropi.

Da bi se ovo postiglo, Evropski savet je zahtevao od Evropske komisije da pripremi ovu Strategiju¹. Ona sledi principe EU Strategije za region Baltičkog mora, koja se sada sprovodi.

¹ U svojim zaključcima od 19 Juna 2009., Savet je formalno zatražio od Evropske komisije da koordinira Strategiju Evropske Unije za Dunavski region: "On (...) poziva Komisiju da prezentira Strategiju EU za Dunavski region pre kraja 2010. godine".

Na osnovu baltičkog iskustva, Dunavski zahtev naglašava integrisani pristup održivom razvoju. Moraju se identifikovati mogućnosti sinergije i komplementarni interesi, na primer dostizanje najsavremenije zelene tehnologije, rad na boljem usklađivanju politike i finasiranja za poboljšanje uticaja na terenu, i prevazilaženje fragmentacije. Komisija, svojim radom u mnogim političkim oblastima, može da olakša ovakav pristup, kako je navedeno u: (1) ovom Saopštenju drugim institucijama EU, i (2) pratećem Akcionom planu.

Komisija snažno veruje da je ključno pitanje postavljanje ciljeva, da se fokusiraju naponi i postave prioriteta. Ovi ciljevi trebalo bi da budu dalje razvijeni u saradnji sa zainteresovanim stranama, odmah nakon usvajanja ovog Saopštenja, i završeni pre Evropskog Saveta u junu 2011. godine. Ciljevi će se odnositi na države članice; a države koje nisu članice će se ohrabriti da teže ka ovim ciljevima u svetlu svojih specifičnih okolnosti. Realizacija ciljeva će se pažljivo pratiti u kontekstu izvještavanja Komisije.

2. IZAZOVI I PRILIKE

2.1. Izazovi

Mobilisana je ekspertiza odgovarajućih servisa Komisije, kao i Evropske investicione banke i drugih regionalnih tela (npr. Savet za regionalnu saradnju). Zainteresovane strane bile su konsultovane preko Internet komunikacija i tokom pet glavnih konferencija. Osnovne poruke bile su: (1) ovo je početna inicijativa da se ojača integracija regiona u Evropsku Uniju, (2) države članice i treće zemlje (uključujući i zemlje kandidate i potencijalne kandidate) obavezuju se na najvišem političkom nivou, (3) Komisija je ključ u omogućavanju procesa, (4) postojeći resursi mogu da budu mnogo bolje iskorišćeni za ciljeve Strategije i (5) Strategija mora da rezultira vidljivim, konkretnim poboljšanjima za Region i njegove ljude.

Istorijski gledano, Dunavski region bio je posebno pogođen burnim događajima, sa mnogo sukoba, sa kretanjima stanovništva i nedemokratskim režimima. Međutim, pad Gvozdene zavese i proširenje EU pružaju priliku za bolju budućnost. To znači i mogućnost da se bavimo velikim izazovima, a to su posebno:

- **Mobilnost:** reka Dunav je sama po sebi glavna Transevropska saobraćajna mreža (TNT-T). Međutim, ona se koristi daleko ispod svog punog kapaciteta. Teretni prevoz na Dunavu je samo 10% do 20% prevoza na Rajni. Budući da rečni saobraćaj ima veliki značaj u odnosu na životnu sredinu i povećanje efikasnosti, njegov potencijal se mora iskoristiti na održiv način. Postoji posebna potreba za većim brojem modaliteta, boljim povezivanjem sa drugim slivovima, modernizovanjem i proširenjem infrastrukture saobraćajnih čvorova, kao što su kontinentalne luke.
- **Energija:** U relativnom smislu cene u Regionu su visoke. Usitnjeno tržište dovodi do većih troškova i smanjenja konkurencije. Oslanjanje na premalo eksternih dobavljača povećava osetljivost, o čemu svedoče periodične zimske krize. Veći izbor u snabdevanju kroz međusobne veze i pravo regionalno tržište povećaće i energetske bezbednost. Poboljšanje efikasnosti, uključujući i uštedu energije i više obnovljivih izvora enerhije, od krucijalnog je značaja.
- **Životna sredina:** Dunavski region je veliki međunarodni hidrološki basen i ekološki koridor. Ovo zahteva i regionalni pristup očuvanju prirode, prostornom planiranju i upravljanju vodama. Zagađenje ne poznaje nacionalne granice. Veliki problemi, kao što su neprerađivanje otpadnih voda i neadekvatno đubrenje i iskorišćavanje zemljišta, čine Dunav veoma zagađenim. Uticaji saobraćajnih veza, razvoja turizma i novih energetske objekata na životnu sredinu moraju se takođe uzeti u obzir
- **Rizici:** Velike poplave, suše i industrijska zagađenja događaju se suviše često. Prevencija, spremnost i efikasnija reakcija zahtevaju visok stepen saradnje i razmene informacija.

- **Socio-ekonomski:** U Regionu ima veoma visokih dispariteta. On obuhvata neke od najuspešnijih, ali i neke od najsiromašnijih regiona u Evropskoj Uniji. Konkretno, uglavnom nema dovoljno kontakata i saradnje, i finansijski i institucionalno. Preduzeća ne koriste u dovoljnoj meri međunarodnu dimenziju kad je u pitanju marketing, inovacije i istraživanja. Procenat visokoobrazovanih ljudi u regionu Dunava je niži od proseka EU27, opet uz izražene razlike. Oni najbolji često napuštaju Region.
- **Bezbednost, težak i organizovan kriminal:** Značajni problemi i dalje postoje. Trgovina ljudima i krijumčarenje roba poseban su problem u jednom broju zemalja. Korupcija podriiva poverenje javnosti i otežava razvoj.

Ovim izazovima najbolje se prilazi zajednički, identifikovanjem prioriteta, dogovorom i zajedničkim sprovođenjem akcija. Na primer, stručnjaci za razvoj i stručnjaci za zaštitu prirode moraju iznaći inovativna rešenja, rešavajući zajedno najteža pitanja za dobrobit čitavog Regiona.

2.2. Prilike

Dunavski region ima i mnogo mogućnosti i prilika. Mnoge njegove oblasti imaju izuzetne prirodne lepote. On ima bogatu istoriju, nasleđe i kulturu. Ogroman je njegov razvojni potencijal, posebno u zemljama koje su najviše pogođene tranzicijom od 1989. godine. Postoje i kreativne ideje i kvalitetna radna snaga. Na primer:

- Region je mesto na kome se Evropa otvara prema istoku. Postojeće **transportne i trgovinske veze** moraju da budu razvijenije (na primer, TRACECA saobraćajnom mrežom Evropska Unija je preko Crnog mora povezana sa regionom Kavkaza i Centralne Azije);
- Region ima **solidan obrazovni sistem**, sa dosta univerziteta. Ipak, kvalitet varira. Obrazovanje i obuka moraju da se profilišu u odnosu na potrebe tržišta rada, a mobilnost studenata unutar Regiona da se motivišu;
- Region ima **upečatljivu kulturnu, etničku i prirodnu raznolikost**. Tu su globalni gradovi i baštine, uključujući i to da Dunav ima više prestonica nego bilo koja druga reka u svetu. Ovo zahteva modernu turističku ponudu i infrastrukturu, tako da i gosti i domaćini mogu da profitiraju;
- Region može **bolje da iskoristi obnovljive izvore energije**, bilo vodu, biomasu, vetar ili izvore toplotne energije. Tu je i veliki prostor za **energetsku efikasnost**, od boljeg upravljanja energetskim zahtevima, do modernizacija zgrada i logistike. Ove aktivnosti bi dovele do prelaska na privredu sa niskom emisijom ugljenika;
- Region karakterišu velika **prirodna bogatstva**: izuzetna flora i fauna, dragoceni vodni resursi i izuzetno lepi prizori (na primer delta Dunava, Karpati, itd.). Ova bogatstva trebalo bi zaštititi i reštaurirati na održiv način.

Da bi se većina ovih prilika iskoristila potrebna je veća saradnja, planiranje i zajednička ulaganja, kao i razvoj ključnih veza u Regionu.

3. ODGOVOR: AKCIONI PLAN

Iz navedenih razloga, integrisani odgovor predstavlja srž predložene Strategije. Na taj način se naglašava: bolja i inteligentnija povezanosti u cilju mobilnosti, trgovine i energetike; aktivnosti na upravljanju životnom sredinom i rizicima; saradnja u oblasti bezbednosti. Od koristi je i zajednički rad na inovacijama, turizmu, informacionom društvu, institucionalnim kapacitetima, kao i rad sa marginalizovanim zajednicama.

Strategija predlaže Akcioni plan za koji je potrebna snažna podrška zemalja kao zainteresovanih strana. Komisija će redovno nadgledati napredak programa. Kao rezultat toga, akcije i projekti će se menjati i prilagođavati novim okolnostima ili odlagati kao završeni, što će omogućavati

progresiju plana. Naglasak je na integrisanom, teritorijalno zasnovanom pristupu. Dobre veze između urbanih i ruralnih područja, fer pristup infrastrukturi i uslugama, kao i uravnoteženi uslovi života, promovisaće teritorijalnu koheziju, sada kao eksplicitan cilj Evropske Unije.

U konsultacijama su identifikovani mnogi predlozi za akciju. Komisija je, u saradnji sa državama članicama, regionima i drugim zainteresovanim stranama, izabrala one predloge koji:

- Pokazuju neposredne i vidljive prednosti za ljude u Regionu;
- Imaju uticaj na makro-region (ili njegov značajan deo). Projekti treba da promovišu održivi razvoj i pokrivaju po nekoliko regiona i zemalja;
- Koherentni su i uzajamno podžani, stvarajući rešenja u obostranu korist;
- Realni su (tehnički izvodljivi, uz kredibilna finansiranja).

Predstavljeni projekti su promotivni primeri. Oni služe da ilustruju, a ne da odrede prioritete. Mnoge druge aktivnosti su predložene - Akcioni plan je indikativni okvir, koji se razvija onako kako rad napreduje.

Četiri stuba podržavaju glavna pitanja. Svaki obuhvata prioritete oblasti, različite oblasti delovanja. To su:

(1) *Povezivanje Dunavskog regiona*

- Unapređivanje mobilnosti i kombinatnosti
 - (a) Unutrašnjim plovnim putevima
 - (b) Drumskim, železničkim i vazdušnim vezama
- Podsticanje održive energije
- Promovisanje kulture i turizma, kontakata među ljudima

(2) *Zaštita životne sredine Dunavskog regiona*

- Restauracija i održavanje kvaliteta voda
- Upravljanje rizicima životne sredine
- Zaštita bioloških vrsta, pejzaža i kvaliteta vazduha i zemljišta

(3) *Izgradnja prosperiteta u Dunavskom regionu*

- Razvoj društva znanja kroz naučna istraživanja, obrazovanje i informacione tehnologije
- Podrška konkurentnosti preduzeća, uključujući i razvoj klastera
- Ulaganje u ljude i veštine

(4) *Jačanje Dunavskog regiona*

- Jačanje institucionalnih kapaciteta i saradnje
- Zajednički rad na promovisanju bezbednosti i borbe protiv organizovanog i teškog kriminala

3.1. Povezivanje Dunavskog regiona

Za region Dunava ključne su dobre veze, bilo interno ili sa ostalim evropskim i svetskim regijama. Nijedan deo ne treba da ostane periferan. Saobraćajna i energetska infrastruktura ima mnogo propusta i nedostatka, zbog nedovoljnog kapaciteta, kvaliteta ili slabog održavanja. Bolje veze među ljudima su takođe potrebne, posebno kroz kulturu i turizam.

Efektivna poboljšanja traže koordinirano planiranje, finansiranje i implementaciju. Neuspeh tržišta zbog eksternih faktora upadljivo se ogleda u nedostatku investicija izvan državnih granica. Veliki projekti treba da budu identifikovani i sprovedeni održivo i efikasno, uz deljenje

i troškova i koristi. Što je više korisnika, efikasnije postaju investicija, uz značajan privredni rast.

Glavna pitanja

Transport

Sliv reke ima mnogo potencijala za održivu unutrašnju plovību, a sama reka ima centralno mesto. To zahteva unapređenje u upravljanju, dostupnost opreme i kvalifikovan kadar. Fizički kapacitet Dunava i njegovih pritoka treba povećati, a postojeće prepreke ukloniti, kako bi se obezbedio pravilan nivo plovnosti, implementacijom NAIADES programa i poštujući ekološke zakone, a na osnovu "Zajedničke izjave o unutrašnjoj plovību i održivosti životne sredine u slivu reke Dunav". Inovativna tehnologija treba da bude podržan, a u skladu sa potrebama tržišta. Bolja obuka i razvoj karijere trebalo bi da prevaziđu nedostatak mlađih kadrova (mornara, kapetana, itd.)

Drumska, železnička i vazdušna infrastruktura često je neefikasna ili jednostavno nedostaje, naročito kada su u pitanju prekogranične veze. Implementacija TEN-T prioritarnih projekata i železnički koridori prema Uredbi (EC) br 913/2010 moraju da se izvedu na vreme. Budući "Sporazum o transportnoj zajednici" obezbeđuje bolju integraciju Zapadnog Balkana. Multi-modalnost i interoperabilnost, kroz istraživanje potencijala reke kao ključnog elementa u savremenoj logistici, od presudnog su značaja. Potrebne su takođe i veze između severa i juga. Dunavski funkcionalni vazdušnog blok (FAB) od suštinskog je značaja za upravljanje letovima, kao i za unapređenje regionalnih aerodromskih kapaciteta.

Energija

Periodične krize naglašavaju ranjivost Regiona. Kvalitet infrastrukture, sigurnost snabdevanja, organizovanost tržišta, neodrživ zahtev, energetska efikasnost i korišćenje obnovljivih izvora energije su često problematični. Modernizacija i proširenje energetske mreže, naročito u pogledu interkonekcija, kroz realizaciju Programa za evropsku energetsku oporavak i jačanje TEN-E mreža, od suštinskog su značaja. Potrebno je da postoji razmena iskustava, posebno u oblasti "pametnih mreža", "pametnih gradova" i eko-inovacija.

Kultura i turizam

Uz zajedničku istoriju i tradiciju, kulturu i umetnosti koje odražavaju različitosti zajednica u Regionu, kao i izuzetnu prirodnu baštinu, Region predstavlja atraktivnu imovinu. Delta Dunava je svetska baština koja nudi sportske i druge rekreativne mogućnosti. Samo zajednički i održiv pristup poboljšanju i publikovanju ovih potencijala trebalo bi da učini Dunavski region evropskim i svetskim brendom.

Ciljevi, na primer, mogu biti:

- Povećanje kargo transporta na reci za 20% do 2020. godine u odnosu na 2010. godinu;
- Uklanjanje postojećih uskih grla na plovību rekom kako bi se prilagodili tipu VIb plovību tokom čitave godine, zaključno sa 2015. godinom²;
- Smanjenje vremena putovanja sa ciljem povećanja konkurentnosti železničkih putnih pravaca između glavnih gradova;

² Međunarodna klasifikacija "Evropskih unutrašnjih vodenih puteva" (UNECE/TRANS/120/Rev.4, p. 28/29) u "Evropskom ugovoru" u "Glavnim unutrašnjim vodenim putevima odmeđunarodnog značaja" (AGN) klasifikuje parametre za motorna plovila i konvoje na guranje. U ovom tekstu, kategorija VIb isključivo se odnosi na konvoje na guranje i plovila za unutrašnju plovību koja imaju gaz do 2.5m.

- Implementacija 4 koridora železničkog prevoza kroz Dunavski Region, kao što je planirano u roku od 3 ili 5 godina;
- Razvoj efikasnih multimodalnih terminala na Dunavskim lukama za povezivanje unutrašnjih plovnih puteva sa železničkom i drumskom saobraćajem do 2020. godine;
- Postizanje nacionalnih ciljeva na osnovu evropskih ciljeva u oblasti klimatskih promena i energije do 2020. godine.

3.2. Zaštita životne sredine u Dunavskom regionu

Države dele resurse životne sredine i oni prevazilaze nacionalne interese. Ovo se posebno odnosi na Dunavski region, koji obuhvata planinske oblasti kao što su Karpati, Balkan i deo Alpa. Ova regija takođe ima bogatu i jedinstvenu floru i faunu, vodenu i kopnenu, uključujući i nekoliko mesta u Evropi koja su dom za pelikane, vukove, medvede i risove. Ta mesta su pod sve većim pritiskom ljudskih aktivnosti. Saradnja je od ključne važnosti, inače ono što je dobro učinjeno na jednom mestu biva anulirano zanemarivanjem drugih mesta. Postojeće strukture za saradnju treba da budu ojačane.

Glavna pitanja

Voda

Region je "najinternacionalniji" rečni sliv na svetu, sa mnogo značajnih pritoka, jezera i stajajih voda. U centru pažnje je očuvanje dobrog kvaliteta vode, kao što se zahteva Direktivom o vodnom okviru. Potrebno je održivo upravljanje vodama, tako da se zajedničkim naporima smanje zagađenja organskim, prehrambenim ili opasnim materijama. Plan upravljanja slivom reke Dunav, usvojen od strane dunavskih država 2009.godine, postavlja konkretne ciljeve i mere, kao osnovu na kojoj se dalje gradi.

Rizici

Stanovnici regiona moraju biti zaštićeni od katastrofa, kao što su poplave i industrijski incidenti koji imaju značajan transnacionalni negativan uticaj, kao nedavno pretrpljeni uticaji u 2010. godini. Stanovništvo treba zaštititi preventivnim merama i merama za upravljanje katastrofama, koje treba zajednički da se sprovodi, kao što, na primer, nalažu Direktive o poplavama, Seveso incidentu, rudarskom otpadu i ekološkoj odgovornosti. Izolovane aktivnosti koje se preduzimaju samo pomeraju problem i stvaraju teškoće susednim regionima. Sve češće suše su takođe problem, kao prilagođavanje klimatskim promenama. Regionalna saradnja mora da podrži Zelenu infrastrukturu, dugoročnu primenu, rešenja zasnovana na ekosistemima, kao i učenje iz prethodnih događaja.

Biološka raznovrsnost, zamljište

Nestanak prirodnih staništa vrši pritisak na faunu i floru i utiče na ukupan kvalitet zdravlja životne sredine. Fragmentacija ekosistema, intenziviranje korišćenja zemljišta i urbano širenje su glavni pritisci. Ciljevi Evropske Unije do 2020. godine vezani za biološku raznovrsnost³ morju da budu ispunjeni, zaustavljanjem gubljenja bioloških vrsta i ekosistema, kao i vraćanjem funkcija ekosistema i ponovnog uspostavljanja veza sastaništima. Ciljevi u oblasti zaštite prirode, kao u programu Natura 2000, mogu se postići samo uz uvažavanje ekoloških zahteva celog regiona. Što se tiče problema zemljišta, svi su obrađeni u Strategiji, od erozije obradivih površina i zagađenja voda, do kontaminiranja lokacija i odlaganja otpada,

³ Zaključci Saveta za životnu sredinu (15. Mart 2010.): "Zaustaviti gubitak biodiverziteta i degradaciju funkcija eko sistema u EU do 2020. godine, vratiti ih u onojmeri u kojoj je to moguće, i istovremeno povećati doprinos EU zaustavljanju nestanka biodiverziteta na globalnom nivou".

Kao primer, ciljevi mogu biti:

- Postizanje ekoloških ciljeva navedenih u Plana upravljanja slivom reke Dunav;
- Smanjenje nivoa hranljivih materija u Dunavu da bi se omogućio oporavak ekosistema Crnog mora u uslovima sličnim onima iz 1960. godine;
- Dovršiti i usvojiti Plana upravljanja deltom do 2013. godine;
- Sprovesti planove upravljanja rizikom od poplava širom reke Dunav do 2015. godine, pod "Direktivama o poplavama", da bi se značajno smanjio rizik od poplava do 2021. godine, uzimajući takođe u obzir potencijalne uticaje klimatskih promena;
- Sačiniti efikasne planove upravljanja za sva područja programa Natura 2000;
- Osigurati održive populacije dunavskih jesetarskih vrsta i druge autohtone vrste riba do 2020. godine, u borbi protiv invazivnih vrsta;
- Do 2020. godine smanjiti za 25% oblasti pod uticajem erozije tla koje prelazi 10 tona po hektaru .

3.3. Izgradnja prosperiteta u Dunavskoj regiji

Regija obuhvata krajnosti EU u ekonomskom i socijalnom smislu. Od najkonkurentnijih do svojih najsiromašnijih regija, od visoko kvalifikovanih do najmanje obrazovanih, i od najvišeg do najnižeg životnog standarda, razlike su zapanjujuće. Strategija jačanja Evrope do 2020. godine nudi priliku za uparivanje bogatstva kapitala i radno bogatih, tehnološki naprednih sa tržištima sa očekivanjima, posebno kroz proširivanje društva znanja i sa odlučnim inkluzivnim pristupom. Marginalizovane zajednice (posebno Romi, od kojih većina živi u regionu) trebalo bi da imaju posebne koristi.

Glavna pitanja

Obrazovanje i veštine

Ulaganje u ljude je potrebno da bi Region mogao da održivo napreduje i raste, dajući prioritet znanju i inkluziji. Nadovezivanjem se na uspehe pojedinih delova Regiona, otvoriće se put za dalje obrazovanje, i modernizaciju sistema obrazovanja i socijalne podrške.

Istraživanja i inovacije

Planirana podrška istraživačkoj infrastrukturi podstaći će izvrsnost i produbiti umrežavanje nosilaca znanja, preduzeća i kreatora politike. U Dunavskom regiona nacionalni i regionalni fondovi moraju se bolje da se koriste, kako bi se potpuno iskoristio Evropski Istraživački Prostor. Postojeći bilateralni sporazumi treba da dovedu do multilateralnih saradnji. Nizvodne regije u razvoju mogu imati koristi od vodećih - zaista svetske klase - inovativnih regiona koji se nalaze uzvodno.

Preduzeća

U ovoj oblasti mogu se naći regije najviših performansi u Evropi. Ostale regije u Regionu daleko zaostaju. One moraju da profitiraju kroz bolju vezu sa institucijama koje podržavaju inovativnost i poslovanje. Klasteri i veze između centara izvrsnosti, vezujući ih u postojeće obrazovne i istraživačke mreže, proširiće ovu konkurentnost sa preduzeća koja se nalaze uzvodno na čitav region.

Tržišta rada

Viši nivo zaposlenosti je od ključnog značaja. Ljudima treba otvoriti prilike za posao tamo gde žive. Njima takođe treba mobilnost. Regija treba da ponudi budućnost napametnijima i najpreduzumljivijima, kroz jaču saradnju u oblasti politike, mera i razmene informacija.

Marginalizovane zajednice

Jedna trećina stanovništva EU koje je u opasnosti od siromaštva živi u toj oblasti, mnogi od njih iz marginalizovanih grupa. Romske zajednice, od kojih 80% živi u Regionu, posebno pate od socijalne i ekonomske isključenosti, prostorne segregacije i imaju životne uslove ispod standardnih. Napori da se prevaziđu ovi problemi imaju efekte širom Evropske Unije, ali najpre treba da se pozabavimo uzrocima u Regionu.

Ciljevi, na primer, mogu biti:

- Investiranje 3% BDP u istraživanja i razvoj do 2020. godine;
- Širokopojasni pristup za sve EU građane u Regionu do 2013;
- Povećanje broja patenata registrovanih u Regionu za 50%;
- Povećanje udela stanovništva EU od 30 do 34 godine sa visokim ili ekvivalentnim obrazovanjem za 40% do 2020. godine.

3.4. Jačanje Dunavskog regiona

Dramatične promene od 1989. godine transformisale su društvo. Treba obratiti posebnu pažnju, jer Dunavski region obuhvata države članice EU koje su se pridružile u različitim trenucima, kao i zemlje koje apliciraju za članstvo u EU, pa i treće zemlje. Većina njih suočava se sa sličnim problemima, ali su različiti resursi koji su im na raspolaganju. Efektivni odgovori na zajedničke izazove bezbednosti u borbi protiv teškog i organizovanog kriminala zahtevaju koordinaciju na svim nivoima. Razmena dobre administrativne prakse je važna da bi se Region učinio bezbednijim i sigurnijim, kao i da bi se učvrstila njegova integraciju u EU.

Glavna pitanja

Institucionalni kapaciteti i saradnja

Strukture i kapaciteti privatnog i javnog sektora za donošenja odluka treba da se poboljšaju, uključujući i dobro planiranje i međunarodnu saradnju, podržanu makro-regionalnim pristupom. Optimalno korišćenje resursa je od suštinske važnosti.

Sigurnost

Korupcija, organizovani i težak kriminal, od sve većeg su značaja. Pitanja kao što su krijumčarenje roba, trgovina ljudima, kao i prekogranična crna tržišta, zahtevaju jačanje vladavine prava i unutar i preko državnih jurisdikcija. Bezbednosni podaci moraju se bolje deliti i preduzimati efikasnije zajedničke akcije.

Kao primer, ciljevi mogu biti:

- Uspostavljanje merila za e-vladu i smanjenje prekomerne birokratije do 2012. godine;
- Maksimalno 4 nedelje za dozvole za rad i registraciju firmi do 2015. godine;
- Efikasna razmena informacija između relevantnih aktera na primeni zakona do 2015. godine, sa ciljem poboljšanja sigurnosti i borbu protiv teškog i organizovanog kriminala u 14 zemalja;

– Efikasnija saradnja između relevantnih aktera sprovođenja zakona do 2015. godine.

4. SPROVOĐENJE I UPRAVLJANJE

Da bi se pozabavili ovim pitanjima potrebna nam je dobra osnova za zajednički rad.

• Održiv okvir za saradnju

Strategija teži da na najbolji način iskoristiti ono što je dostupno, usklađivanjem napora, posebno političkih, kao i napora za finansiranje. Radi se o komplementarnim aktivnostima. Svi akteri moraju da preuzmu odgovornost. U tom smislu, Deklaracija Samita na Dunavu iz Bukurešta⁴ donela je važne obaveze. Komisija može da pomogne tako što će olakšati i podržavati aktivnosti, ali potrebno je obavezivanje i praktično uključivanje svih organa vlasti država, na nacionalnom, regionalnom i ostalim nivoima. Saradnja sa međunarodnim i međudržavnim organizacijama širom Regiona ohrabriće sinergiju i izbeći dupliranja. Ojačana teritorijalna dimenzija omogućiće integrisan pristup i pospešiti koordinacija sektoralnih politika. Mora da postoji apsolutna fokusiranost na rezultate.

• Koordinacija

Potrebno je nekoliko mera.

Komisija će biti odgovorna za koordinaciju na političkom nivou, uz pomoć "Grupe na visokom nivou" sastavljene od svih država članica. Države koje nisu članice trebalo bi da budu pozvane u Grupu na odgovarajući način.

Komisija će konsultovati Grupu o izmenama Strategije i Akcionog plana, izveštajima i nadzoru. Grupa se bavi politikom orijentacije i prioritetima.

Koordinacija svake od Oblasti prioriteta zadatak je država članica (zajedno sa državama koje nisu članice i regionima, osim kada su u pitanju teme kojima se bavi EU na državnom nivou, kao što su bezbednost, težak i organizovani kriminal), u konsultaciji sa Komisijom i relevantnim agencijama EU i regionalnim telima. "Koordinatori prioriteta" koji širom Regiona mogu demonstrirati posvećenost, prihvatanje i stručnost, obezbeđuju sprovođenje (na primer dogovorima o planiranju, ciljevima, indikatorima i vremenskom rasporedu, kao i obezbeđivanjem širokih kontakata između promotera projekata, programa i izvora finansiranja, pružanjem tehničke pomoć i saveta). Ovaj rad će biti trans-nacionalan, međusektorski i međuinstitucionalan.

Mreža Nacionalnih kontakata asistira Komisiji u njenom radu. Ljudi koji rade kao Nacionalni kontakti obezbeđuju koordinaciju u svojim zemljama, identifikuju relevantne kontakte i, što je najvažnije, unapređuju praktične aspekte rada.

• Sprovođenje

Sprovođenje akcija odgovornost je svih, na državnom, regionalnom, gradskom i lokalnom nivou. Akcije (koja definišu ciljeve koji treba da budu postignuti) moraju da budu transformisane u konkretne projekte (koji su detaljni i zahtevaju vođa projekata, vremenski okvir i finansiranje). Trebalo da se aktivno podržati podnošenje predloga projekata, uz poštovanje autonomije u donošenja programskih odluka.

• Finansiranje

Strategija se sprovodi mobilizacijom i usklađivanjem postojećih finansijskih sredstava sa svojim ciljevima, kada je to potrebno i u skladu sa opštim okvirima. Zaista, mnogo toga je već dostupno preko brojnih programa EU (na primer 100 milijardi evra iz Strukturnih fondova 2007. - 2013.

⁴ Bukurešt, 8. novembar 2010. godine.

godine, kao i značajni IPA i ENPI fondovi). Procedura selekcije projekata može se modifikovati da bi se postigli dogovoreni ciljevi. Tu su i druga sredstva, kao što je Zapadni balkaski investicioni okvir, kao i međunarodne finansijske institucije (na primer EIB: 30 milijardi evra 2007. - 2009., kroz njihovu podršku plovnosti i prečišćavanju). Pažnju treba usmeriti na spajanje donacija i kredita. Postoje nacionalni, regionalni i lokalni resursi. Zaista, Pristup fondovima i kombinovanje, naročito iz javnih i privatnih izvora ispod evropskog nivoa, od krucijalnog su značaja.

- **Izveštavanje i evaluacija**

Izveštavanje i evaluaciju vrši Komisija, u saradnji sa Koordinatorima prioriternih oblasti i drugim zainteresovanim stranama. Koordinatori će identifikovati progres koji se odnose na poboljšanja postignuta aktivnostima i projektima, stepen ispunjenja ciljeva, a i redovno informisati o svom radu. Na osnovu toga, Komisija izrađuje izvještaje koji ukazuju na napredak Akcionog plana.

Komisija takođe organizuje Godišnji forum, kako bi razgovarali o radu, konsultovali se u vezi revidiranih aktivnosti i razvili nove pristupe. Učesnici su zemlje, institucije EU, kao i zainteresovane strane (naročito među-državni organi, privatni sektor i građansko društvo).

- **Nema novih EU fondova, nema nove EU regulative, nema novih EU struktura**

Komisija priprema strategiju shvatajući da to ne implicira nikakav poseban tretman za Region, u budžetu ili u pravnom smislu. Konkretno:

- (1) Strategija ne obezbeđuje nove fondove EU. Moglo bi biti i dodatnih međunarodnih, nacionalnih, regionalnih ili privatnih fondova, mada se insistira na boljem korišćenju postojećih sredstava;
- (2) Strategija ne zahteva promene u propisima EU, budući da EU uređuje EU27, a ne samo makro-region. Ako postoji saglasnost, može biti promene na nacionalnom ili drugim nivoima, u skladu sa specifičnim ciljevima;
- (3) Strategija ne stvara dodatne strukture. Sprovodi se preko postojećih tela, čija komplementarnost mora da bude maksimizirana. Prema izvorima Komisije, nije predviđen nikakav opšti uticaj.

5. VEZE SA POLITIKOM EU

Da bi se ojačala integraciju celog Regiona, Strategija ima za cilj jačanje politike EU i primene prava u ovoj oblasti. On pruža političku podršku trenutnim inicijativama i podiže njihovu vidljivost. Konkretno, neke aktivnosti u okviru postojećih organa deo su Akcionog plana. Pored toga,

- "Evropa 2020" je ključ angažovanja EU na poslovima i pametnom, održivom, inkluzivnom rastu, koji će Strategija konsolidovati. Ona ima pet naslovnih ciljeva. To su: promovisanje zapošljavanja; poboljšanje uslova za inovacije, istraživanja i razvoj; odgovor na klimatske promene i ciljeve vezane za energiju; poboljšanje nivoa obrazovanja i unapređenju socijalne inkluzije, posebno kroz smanjenje siromaštva, i rešavanje izazova starenja. Strategija ojačava sve ovo svojom vizijom za Region Dunava u 2020. godini. On podržava održivi rast, sa ciljem da smanji potrošnju energije, poveća korišćenja obnovljivih izvora energije, modernizuje sektor saobraćaja čineći ga ekološki prihvatljivim i efikasnijim, i promoviše "zeleni" turizam. Ona pomaže u uklanjanju uskih grla internih tržišta i poboljšava poslovno okruženje.
- Doslednost u odnosu na zakonodavstvo i politiku Evropsku Uniju je srž Strategije. Ona se bavi prazninama u implementaciji i praktičnim ili organizacionim poteškoćama koje dovode

do toga da rezultati izostanu. Ona podržava bolju primenu obaveza iz zakona EU, posebno u odnosu na jedinstveno tržište i životnu okolinu. Ona takođe doprinosi politici u oblasti transporta (TEN-T trenutno u procesu revizije, kao i buduće transportni propisi zemalja), energetske mreže (TEN-E), strategiji za jedinstveno tržište (Zakon o jedinstvenom tržištu) i Digitalnoj agendi. Ciljevi i strategija EU u odnosu na biološku raznovrsnost posle 2010. godine, sa vizijom 2050. i ciljevima 2020., takođe su ojačani. Kao kapija ka susedima u Evropi i dalje ka Aziji, Region je od ključnog značaja u pružanju podrške spoljnoj politici EU, u skladu sa "Evropskom politikom susedstva" i regionalnim inicijativama (kao što je Istočno partnerstvo).

6. ZAKLJUČAK

Strategija daje održivi okvir za politiku integracije i koherentnog razvoja Dunavskog regiona. Ona postavlja prioritete aktivnosti tako da napravi jedan region EU za 21. vek. Ona mora biti praćena sa dovoljno informacija i publiciteta koji će obezbediti da njeni ciljevi budu široko poznati.

Komisija stoga poziva Savet da razmotri i odobri ovo Saopštenje i prateći Akcioni plan.